

Державний архів Харківської області

Дергачівська волосна земська управа
с. Дергачі Харківського повіту Харківської області

22 січня 1920 року

Фонд № Р-509
опис № 1
справ постійного зберігання

за 1917-1919 роки

Передмова

до опису № 1 фонду Р- 509, Дергачівська волосна земська управа, с. Дергачі Харківського повіту Харківської губернії

Дата утворення Дергачівської волосної земської управи не встановлена.

Реформа земського самоврядування, проведена Тимчасовим урядом після Лютневої буржуазно-демократичної революції 1917 р., передбачала демократизацію земської виборчої системи, розширення повноважень губернських і повітових земств та заснування третьої ланки самоврядування – волосного земства. «Тимчасове положення про волосне земське управління» передбачало традиційну для земств структуру – волосні земські збори та управу, урегульовувало вибори волосних гласних, функціонування та повноваження установ волосного земства. Повноваження волосного земства визначало «Тимчасове положення про волосне земське управління» від 21 травня 1917 р. Стаття 1 вказувала, що до відання волосного земства належать справи місцевого господарства й управління. Волосне земство набуло статусу юридичної особи – могло здійснювати цивільні правочини, захищати свої права в суді. Йому надавалося право обкладати грошовим податком нерухоме майно в межах волості та встановлювати збори, що забезпечувало його фінансову незалежність. До повноважень волосного земства належали розпорядження земським майном і грошовими засобами, здійснення управління суб'єктами земського господарювання, управління діяльністю закладів освіти, охорони здоров'я, соціальних установ та установ дрібного кредиту. Волосне земство забезпечувало виконання розпоряджень уряду. На нього покладалася справа санітарного і ветеринарного нагляду, забезпечення благоустрою населених пунктів, надання юридичної допомоги населенню, нагляд за дотриманням охорони праці, охорона громадського порядку і безпеки, виконання повинностей. Тимчасове положення відносило до відання волосного земства питання військового управління: складання списків осіб, які підлягали мобілізації, забезпечення виконання військових повинностей населенням – продовольчої, фуражної та кінної; організація лікування поранених військовослужбовців, надання допомоги сім'ям загиблих воїнів, інформування населення про події на фронті. У зв'язку із запровадженням волосного земства Тимчасовий уряд ліквідував органи волосного управління: волосний схід, волосне правління, суд і волосних старшин. Їх повноваження було передано волосному земству.

Волосні земські управи були ліквідовані у 1919 році.

Документи Дергачівської волосної земської управи надійшли до Державного архіву Харківської області 23 червня 1939 року в неупорядкованому стані у кількості 18 од. зб. за 1917 – 1918 роки

У січні 1952 року було проведено науково-технічне опрацювання документів та складений опис №1 на 18 справ за 1917-1918 роки.

У 1972, 1978, 2010 роках було проведено перевіряння наявності і фізичного стану документів даного фонду (акти від 23.04.1972 р. №1; 21.06.1978 р. без номеру; 09.02.2010 р. № 21).

У липні 2021 року проведено удосконалення опису № 1 за 1917-1918 роки у зв'язку з тим, що опис був укладений в одному примірнику та не відповідав сучасним вимогам.

До опису складено передмову. У процесі роботи уточнено та відредаговано заголовки справ, уточнено крайні дати документів та кількість аркушів у справах. Удосконалений опис справ складено українською мовою.

До удосконаленого опису № 1 справ постійного зберігання внесено протоколи засідань гласних Дергачівської волосної земської управи, кошториси та відомості Дергачівського волосного земства, окладні книги, списки громадян та їх заяви з різних питань, документи (заяви, посвідчення, списки) громадян про право голосу у виборах повітових земських гласних, документи (заяви, акти, списки) Дергачівської волосної земської управи про збір окладних податей, листування з установами та організаціями з основної діяльності та адміністративно-господарських питань за 1917-1919 роки

Під час удосконалення опису було проведено роботу з виявлення унікальних документів;. У результаті виконаної роботи унікальних документів не виявлено.

Здавальний опис № 1 внесено до удосконаленого опису справою під № 19.

Головний спеціаліст

Лариса ПАНАСЕНКО

11.08.2021

Державний архів
Харківської області

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
Державного архіву
Харківської області
_____Тетяна ІВАНСЬКА
“ ____ ” _____2021 року

Фонд № Р-509
ОПИС № 1
справ постійного зберігання
за 1917-1919 роки

№ з/п	Індекс справи	Заголовок справи (тому, частини)	Крайні дати документі в справі (тому, частини)	Кількість аркушів у справі (томі, частині)	Примітки
1	2	3	4	5	6
1		Протоколи № 1-15 засідань гласних Дергачівського волосної земської управи	08 жовтня 1917 р. - 16 червня 1918 р.	77	
2		Циркуляри та накази Харківського губернського та повітового старост з основної діяльності	11 березня - 27 грудня 1918 р.	230	
3		Листування з Харківським повітовим продовольчим комітетом з продовольчих питань	12 травня - 25 листопада 1918 р.	98	
4		Листування з Харківською повітовою земською управою та Черкасько-Лозівським сільським громадським комітетом з питань купівлі, продажу та розподілу коней	13 січня - 25 березня 1918 року	90	
5		Листування з Харківською повітовою земською управою з питань окладних зборів	12 грудня 1917 року - 27 грудня 1918 року	106	

1	2	3	4	5	6
6		Листування з Дергачівським та Безруківським сільськими правліннями з адміністративно-господарських питань	01 лютого - 27 грудня 1918 року	210	
7		Листування з Безруківським сільським правлінням з питань військової повинності	17 жовтня 1917 року - 23 грудня 1918 року	191	
8		Листування із сільськими правліннями з питань військової повинності	10 березня - 28 грудня 1918 року	134	
9		Справа про формування Сердюкської гетьманської дивізії	04 липня - 26 вересня 1918 року	220	
10		Кошториси та відомості Дергачівського волосного земства на 1918 рік		70	
11		Окладна книга Дергачівського волосної земської управи за 1918 рік		15	
12		Окладна книга Дергачівського волосної земської управи	24 січня - 08 листопада 1919 року	54	
13		Довідки та посвідчення, видані сільськими старостами Дергачівської волості громадянам	10 січня - 05 грудня 1918 року	215	
14		Заяви громадян про переведення, звільнення з посад та підвищення заробітної плати.	04 січня - 31 грудня 1918 року	75	
15		Заяви громадян про дозвіл на право користування зброєю	27 листопада 1917 року - 20 серпня 1918 року	211	
16		Список громадян, які мають право брати участь у виборах гласних Дергачівського волосного земства	1918 рік	24	

1	2	3	4	5	6
17		Документи (заяви, посвідчення, списки) громадян про право голосу у виборах повітових земських гласних	11 лютого 1917 року – 20 вересня 1918 року	182	
18		Документи (заяви, акти, списки) Дергачівської волосної земської управи про збір окладних податей У справі зберігається посімейний список службовців ферми Харківського середнього сільськогосподарського училища	24 квітня – 04 грудня 1917 року	14	
19		Здавальний опис № 1 за 1917-1918 роки			

До опису внесено 19 (дев'ятнадцять) справ з № 1 по № 19, у тому числі:
літерні номери,
пропущені номери.

Головний спеціаліст відділу
організації, координації архівної
справи та цифрової трансформації

Лариса ПАНАСЕНКО

11 серпня 2021 року

СХВАЛЕНО

Протокол засідання ЕПК
Державного архіву Харківської області
від 25 серпня 2021 року № _8_

Секретар ЕПК _____ Тетяна РІДНА